

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL

LEI 2,60 ANUAL

Abonamentele se fac
numa' pe un an.

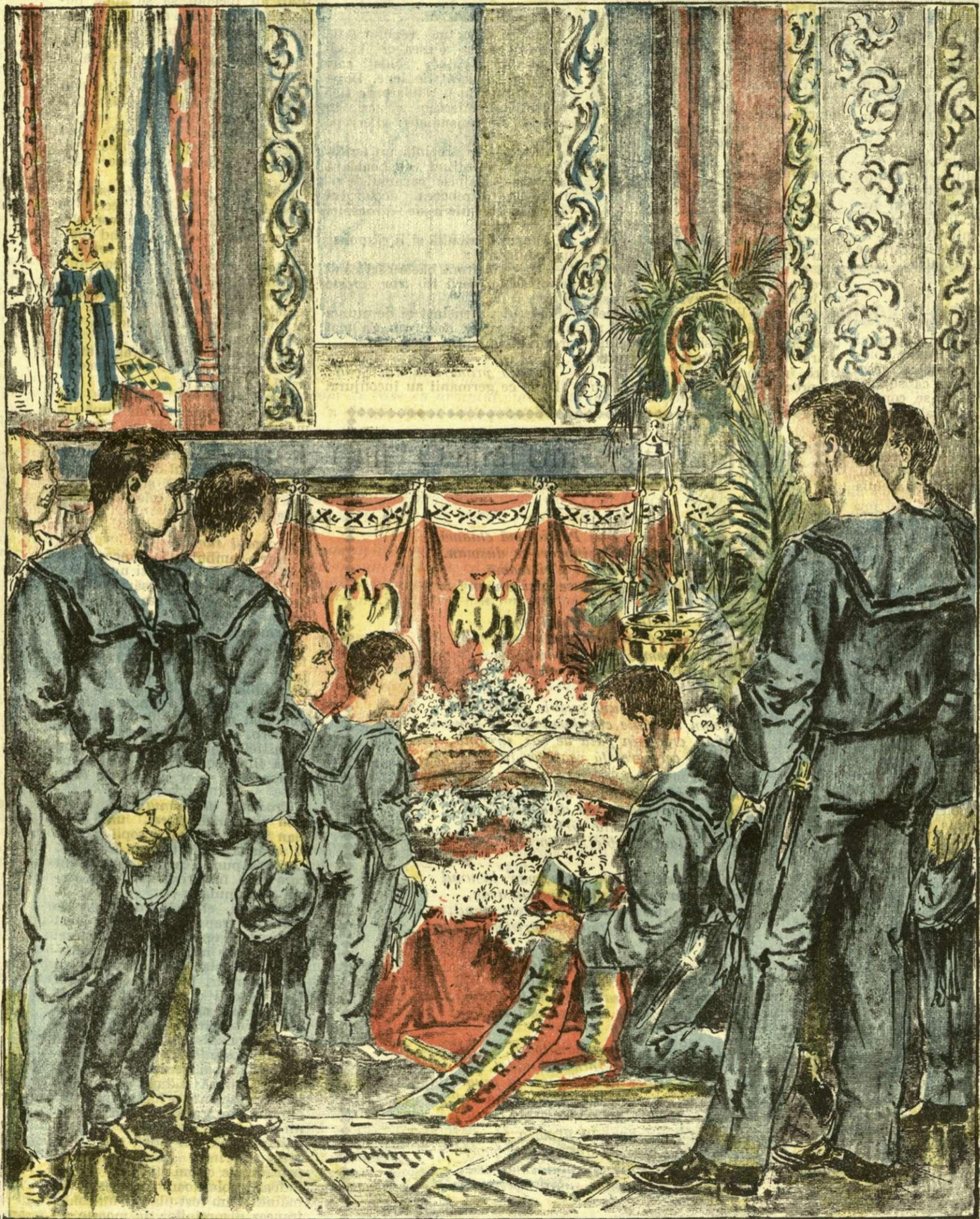
COLABORATORII ACESTUI NUMĂR

C. Ciocazan, D. I. Bontes, D. Iov, Aurica, V. Anestin, N. Pora, C. Niculescu,
Novaci, Al. Văjăianu, C. A. I. Ghica, M. Strajanu, etc.

ANUNCIURI

Linia pe pagina 7 și 8

- BANI 20 -

Marinarii la mormântul Regelui Carol

Războiul anecdotic

„Bătrânul Armand”.

Bătrânul Armand așa eră cunoscut peste tot: vârful Hartmans-willerkopf.

Atât francezii cât și germanii voiau să-l ocupe; francezilor însă să nu le fi cerut să-i pronunțe numele adevărat și de aceea l-au numit „Bătrânul Armand”. După aceasta în rândurile franceze nu se auzea vorbind decât de „Bătrânul Armand”.

— Când mergem la el? Ce va fi oare după ce vom ajunge la bătrânul Armand? Iar trupete noi cari soseau necunoscând numirea nouă a lui Hartmanswillerkopf își imaginău că „bătrânul Armand” e vreun han, vreo fermă, ori vreun vecin simpatic.

A venit ziua atacului. Lupta a fost crâncenă; au murit mulți până să ajungă trupele franceze să ocupe definitiv pe „bătrânul Armand”; s'a ridicat în urma lor morman de cadavre; dar în rândurile franceze pulsa dorința vădită: stăpânirea „bătrânului Armand”. L-au luat. Comandantul a scris un buletin scurt: „bătrânul Armand e al nostru”. Iar soldații de acolo, din vârful întăriturii au isbucnit într'un strigăt în care se amesteca bucuria și jalea: „Bătrâne Armand!”

Scrisoare mamei.

Dragă mamă,
Popota noastră zisă „grupul simpatic”, merge de minune; domnește numai bunăvoință și veselie. Conversațiile au ca subiect muzica și literatura; se comentează faptele și mai ales se fac glume. Când unul dintre noi povestește nenorociri văzute sau descrie dureri de ale camarazilor, e supus la o amendă de 10 bani. Aceeași amendă se impune aceluia care varsă vin pe masă.

Locuim într'o fermă, a cărei curte ne servește pentru reprezentatie. Sunt între noi câțiva artiști dramatici cari se deghizează în diferite tipuri jucând piese foarte atrăgătoare pentru trupă. Acum 15 zile am primit ordinul de înaintare. După 3 ore de mars am avut o ciocnire cu inamicul. L'am răpus cu buna dispoziție pe care numai răsul o strecoară în suflute; i-am luat merindele și vre-o câțiva prizonieri, de care aveam nevoie ca să fim serviți. Am revenit apoi la ferma noastră, lipsau aproape 10 dintre noi; ne-am întiebat însă: „Fost-am oare la război ori în vre-o excursiune?”

Binefacerile războiului.

Un membru al societății de medicină din Germania, în cursul unei recente ședințe, a expus un efect puțin banal al războiului. Excelentul doctor a spus că un soldat care a avut o fractură la cerverculă, merge mai bine ca înainte; iar unuia al cărui craniu a fost străbătut de un glonț devine mai inteligent ca înainte. Căci glonțul care a deschis cutia craniană poate să favorizeze dezvoltarea creierului. Inregistrând aceasta numai ca titlu de document e sigur toți soldații din război vor prefera să-și păstreze inteligența pe care o au decât să și-o mărească prin efectele binefăcătoare ale războiului așa cum pretinde savantul doctor.

Convalescență.

— Din carnetul unei infirmiere —
Abia acum câteva zile a putut să se așeze pe un scaun la capătul patului. A doua zi a fost plimbat înțins pe un fotoliu; iar în ziua următoare încet, încet s'a finut pe picioare mergând să se așeze la masa camarazilor convalescenți. Aici i-a adus infirmiera haubele pe care el le-a privit cu duioșie. A început să se îmbrace, camara-

zii îl priveau. Debilitatea noului convalescent îi făcea să zâmbească prin stângăcimea lui. A răușit în sfârșit să se îmbrace cu ajutorul infirmierei ștergându-și adesea broboanele de sudoare de pe frunte. I s'a adus și o cărjă, și i-a spus:

— La drum.

A făcut un pas, altul... camera-i părea așa de mare, sudoarea-i împăiangenea ochii, alt pas n'a mai făcut de teamă să nu căză.

— Sprijină-te, îi s'a strigat. Ochii tuturor erau atenți asupra lui. Bobavul s'a sprijinit de un pat; eră ametit. Și cum ședea cu ochii închiși a avut în minte limpede o icoană din copilăria lui. Se vedea mc încercând să se fină pe picioare sub ochii vigilenți ai părinților. Ei au murit însă. Și el? A început să plângă bietul și în atmosfera această sufletească deprimantă porni spre masă. Când a ajuns aci eră extenuat. Scăzut grămadă și după câteva clipite și-a dat ultima respirație. Trăise prea intens clipa copilăriei.

Pentru o glumă de copil.

De curând la Liège ofițerul german însărcinat cu serviciul pașapoartelor întâlnește pe o stradă, o fetiță ca de 13 ani. Fetița privea oare cum speriată la ofițer și după ce întâlni odată privirea fioroasă, fetița scoase limba și intră pe cea dintâi poartă pe care o întâlni, acolo era un pension de domnișoare. Ofițerul mănios o urmări; intră în cancelarie și ceru să i se prezinte toate fetele. Fetița cu

pricina însă nu apăru. Ofițerul eși furios amenințând că va închide institutul dacă nu i se va cere scuze chiar în cursul acelei zile. Directoarea avertiză imediat pe părinții fetei care spre seară s'au prezentat la comandament. Aici, au fost interogați separat: Tatăl, mama și fetița, asupra părerilor lor față de civilizația nouă. Fetița de sigur n'a știut ce să răspundă fiind inecată de lacrimi. Care n'a fost mirarea părinților însă când a doua zi fiica lor fu citată înaintea consiliului de război. Aici fata a povestit scena când fărâșă și dea seama, a scos limba la ofițerul care o urmărea și pentru această crimă fu condamnată la 45 de mărci amendă.

La vizita medicală.

Maiorul dintr'un regiment de teritoriali vedea adesea ori la vizita medicală câțiva soldați cari nu sufereau decât de lene. După ce-i examina cu o răbdare de fier spunea infirmierului să scrie în carnetul de consumații: Peri pe mână.

Într'o zi i se prezintă un teritorial care ne știind ce boală să pretexeze, răsfoise carnetul de vizite și la întrebarea doctorului răspunse că suferă de: groasnici peri pe mână.

Doctorul îl ascultă și îi răspunse cu indulgență:

— Du-te la front băete căci când vei fi acolo, perii îți vor crește aiurea.

Soldatul s'a rușinat și de atunci nici un caz de lene nu s'a mai prezentat la vizita medicală.

Moartea primarului din Senlis.

După ce germanii au înconjurat

orașul Senlis, au început să-l bombardeze. Au aruncat mai mult de 200 de obuze, dintre care cea mai mare parte asupra clădirilor importante din oraș. Apoi au intrat triumfători, oprindu-se în fața primăriei. Aici, d. Odent primarul, ședea liniștit și hotărât aproape impasibil la ceea ce trebuia să se întâmple. Comandantul german strigă în fața primăriei: „Să vie primarul!”

D. Odent s'a făcut că n'aude. Generalul mai strigă odată, și încă odată. Primarul sta la postul său. Atunci generalul furios, intră în primărie și întrebă: — Soldații francezi au evacuat orașul? Domnul primar răspunde desigur afirmativ. Dar aproape în acelaș timp au început să se audă buhuituri și pocnete de puști; germanii fuseseră surprinși, chiar în mijlocul orașului de o parte de trupele franceze, care până atunci șezuseră ascunse.

Generalul care rămase tot în primărie, în timp ce soldații săi erău gonți din Senlis, galben de mânie scoae un revolver și-l descarcă, în pieptul primarului, pe care l'acuză de trădare.

În corpuri mici, suflete mari.

La Chartes, un tânăr recrut se jeluia: toți camarazii lui vor pleca la război, iar el neavând înălțime decât 1,43 m. a fost respins. Mai avea o nădejde ca consiliul de revizie să-l declare bun pentru serviciu. Aici, tânărul nu s'a prezentat, ca să fie luat în lipsă. Iar în ziua încorporării când l'a văzut medicul, — a spus:

— Tu ești prea mic, dragul meu, du-te acasă; tu nu poți duce o armă.

Bietul tânăr era să cadă jos când a auzit aceasta, iar după un moment de șovăială a răspuns medicului:

— Dacă sunt prea mic pentru o armă, sunt destul de bun pentru o goarnă. Luați-mă și pe mine, voi merge înaintea celorlalți și va suna înaintarea.

Recordul rănilor.

Într'o ambulanță franceză, a fost transportat într'o zi un soldat, al cărui corp era presărat cu 197 de răni, care mai rea decât cealaltă.

Examenul medical hotărâse ca dându-se îngrijire rănilor de pe față, pe celelalte să le lase mai încet fiindcă era destul de greu de umblat.

După ce i s'a vindecat fața, s'au luat măsuri pentru rănilor de pe corp, cari s'au vindecat și ele. Și astfel soldatul a scăpat cu viață fiind socotit până acuma ca posesorul a celor mai multe răni.

Eroismul alsacianului.

În ziua mobilizării, un alsacian își lăsă femea și copii și veni să se angajeze în trupele franceze. Aici, s'a purtat ca un erou, ca nu cumva să fie privit sub vreo umbră de bănuială.

Într'o zi, el se apropie așa de mult de tranșeele germane încât santinela îl opri, gata să-l aresteze. El răspunse însă în limba germană că este ulan deghizat, și cu un ton autoritar, întrebă: Unde sunt trupele, câți ofițeri sânt. Spune apoi că este agent de legătură, că e urmărit și trebuie să fie introdus în tranșee. Alsacianul fu introdus, făcu cunoștință cu ofițerii, a vorbit cu ei, apoi germanii l'au invitat la băutura și după ce s'au îmbătat, alsacianul o luă la fugă dispărând din tranșee. Când germanii s'au trezit au găsit pe masa cu pahare goale un bilet, cu următorul cuprins: „Vă mulțumesc pentru cele ce mi-ați spus, ne vor fi foarte folositoare la atacurile de mâine. N'am fost ulan ci un soldat francez disprețuit de moarte, de aceea am venit până la voi!”

SOLDAT

Mă dau cântând, căci Patria mă chiamă,
Mă dau să lupt, săving ori-ce dusman.
Române, sus privirea și n'ai teamă,
«Ce-aduce comul, ce-aduce nici un an!...»

Doajuns am stat cu mâinile legate
Ca să sosească și ziua pentru noi,
Când azi avem câmpurile bogale
Și mândre oști gălăte de război.

Când mii și mii sunt puștile ce-asteapă
Un semn să cânte cu glasul lor de fier.
Române, crede în paza de sus, dreaptă,
A Tatălui cel care stă veghelor în cer!

Ha! să legăm, la hora noastră mare,
Atâția frați ce-asteapă dela noi
Măreșta zi de sfântă sărbătoare,
S'arince lanțul robiei în noroi!

Deci fruntea sus! Române, pân' la unul
Ori să murim, ori să trăim cu drag.
Destul am stat; azi să vorbească tunul,
El să zdrobească n' fine despărțitorul prag!

Să crească flori cât ține calea lungă
Sub pasul tău puternic de vileaz:
Nici pic de chin sau jals să te-ajungă,
Doar risul tău de veacuri să-l fii treaz!

Iar tu rămâi, surato, sănătoasă,
Rizind s'astepti pe salnicul soldat,
Ce n'joc a dus cu el icoana ta frumoasă
Și-un loc de cinste în sufletu i i-a dat!

Podoabă îi-o aduce în urmă o fâșie
Din steagul rupt al dusmanului mort:
Și el va fi o nouă și sfântă mărturie,
De dorul ce-l incinge sub ostășescu-i port l..

Bazargic.

D. I. Bontez

Din Jurnalul unui contabil agricol I.

Tovarășul

de D. IOV

Coborâse soarele rumenind muchea dealurilor când, plăvan, îngenunchie în brazda aburindă, lărgind ochii și rotindu-i ca două albușuri de ou.

Mai avea ca două brazde și Ștefan a Vădanei isorăvea partea. Pământul negru, făinos, să ara ușor și părtașul se lucia de miștoșivica cerească ce căzuse peste el.

Pe întinderea câmpului nu se mai zărea om. Abia se deslușea, departe, în gâtul drumului, coada șiragului de care ce se îndreptau spre sat.

Ștefan al Vădanei, de-o săptămână de când înturna pământul, nu-și silise boulenii. Tovarășii lui de muncă ceau bătrâni, de nouă viței și oșii din iarnă slabi, le numără constele, hrăniți numai cu ogrinzi, căci fânul îl prinsese ploile pe câmp și putrezise, astătoamnă.

Plăvan era mai slab căci bolise de picioare iarna. Întregă și ochii plugarului mai mult pe el îl învâluiau într-o privire mihoasă, părintească. Și astăzi, cu cât vedea că i se isprăvește partea, înamulca popasurile când, se ducea și-l mângăia pe frunte și trecea mâna împrejurul gâtului mângându-i gura încrețită și roasă de jug.

Omul gândea: „mai au două brazde de'tors: frag plugul la drum, îl ridic pe roțile, îl cură, prind oticul în urechea de fier, îl sui în car și după ce mai rumegă hoi un braț de strujeni, o iau, hai-hai, spre casă. Măine, Duminică mă duc și eu ca tot creștinul la biserică și pe urmă la curte după socoteală!”

Acum soarele se îngropase o parte în pământ, rămânând deasupra dealului ca o jumătate de talger de aramă. Din sânul pământului arat aburii să nălțau și văseau, în rumenirea zării, pânze străvezii.

Boul îngenunchiase și de stângul, cu jugul apăsându-i grumazul, cu fața către apus, de părea că să roagă. Plugarul împietri se la început: dezmeticindu-se, scoase iute restul, împisne jugul la dreapta și îmbrățișând, pe sub hărbie boul, încercă să-l ajute să se ridice. Se opinti și boul odată, dar căzu mai rău, cu picioarele sub trup, cu capul sprijinit în coama brazdei.

— Mă Plăvane, mă, ce ai tu măi frate măi?

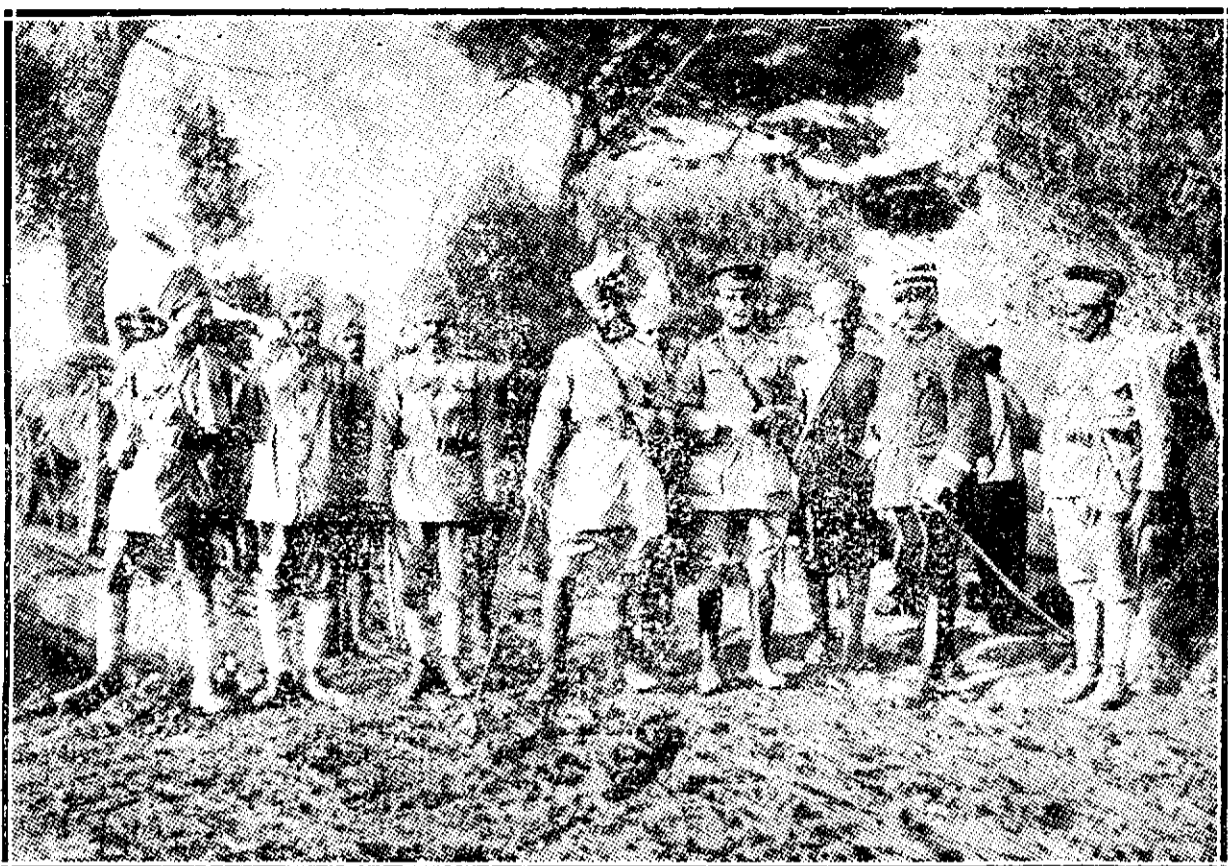
Și iar cearcă să-l ridice. „Hai cu tata, mă flăcăule mă...”. Plăvan sta nemășit, cu botul în aburirea brazdei: și pe fruntea lui bătea soarele, iar pe luciul coarnelor, asfințitul vrăsta ape aurii.

Dacă văzu că nu-i chip să-l scoale, desfăcu cureaua, încercă stricnelele cuțitului și apoi, cât ai clipi îi luă sânge. Dacă era amețea din cauza prea multei munci, trebuia să se dezmeticască. Dar boul, de durere întinse cât putu râtul, scoase un oftat înăbușit izbucnit, mai mult pe nări deschise ochii mari cu albușurile pline, rotunde. Își privi stăpânul c'o ne mai pomenită durere, înfepent trupul de plesură încheieturile, apoi pleoapele căzură grele și rămase înfepent buștean.

Ștefan a Vădanei îl privi, apoi îndreptându-se de șale, scoase căciula, se întoarse repede spre răsărit, făcu trei cruci mari și cu mâneca cămășii murdare își șterse ochii.

Pe drumul ce vine din inima moșiei trăsura boerească s'apropia. În urmă, o șarabană cu patru cai,

1) Din volumul cu acelaș titlu care va apare.

Statul major al trupelor indiene din Franța.

ISVOR SCUMP

*Ne-am cunoscut, în toamna rece. Și visul nostru s'a sfârșit
Acum când, în căzutoi, plutește snov porfira de liliac
Când snopi de raze ca argintul, în tremurări din înfiut,
Îmbracă 'n dungi de poleiată petelele rosului muc.*

*Ce ironie a vieții!
Cu capul rezemat de-o c'eanță a unui vișin înflorit
Ce mi-a albii și gât și umeri, iar pirul tot mi-e că'n porești,
Mă prind nostalgice regrele de visul care l'am trăit
Numai în nopți pustii de iarnă, cu flori de ghiță la ferești.*

*Curând asterns-rom vitavea pe această pagină a riei;
Gâsi-rom ornamul fericirii cu alte rise 'apodobit
Și rom nița poema scrisă, în nopți de iarnă, cu speranța
Că'n primă-vară rasuri-va, din flori de ghiță, flori de mirt.*

*Când, din noian de vremi apuse, se vor desprinde dulci imagini
Acelor care 'n calea noastră, ne a presărat când-va zimbri
Ș'apoi cu mîntea, dusă 'n urmă, vom regăsi aceste pagini,
Ași vrea să am atunci portretu-ți, un scump isvor de amintiri!*

Aurica.

buzăși, înfuria zarea cu nori de praț. În dreptul țăranelui vizitiul opri caii; omul scoase căciula și-o învârtea în mâini. Casierul, sugându-și mustața, întrebă cu multă duioșie în glas:

„Ce-i Ștefan?”

— Mi-o ieșit un bou, cuoane, și început să plângă.

— Hai luat și sânge și tet de geaba?

— De geaba... o'nchis ochii ca un copchil...

Vizitiul se dădu jos din trăsura: din șarabană sări și vataul Bălțeanu, groaza țăranelor.

— Acu, dac'a murit, ce să-l mai probodim? Cinci franci face pielea; lei cinci franci ce zici?

Ștefan a Vădanei nu răspunse vătăvului; i se păru că prea blînd i-a vorbit și scurt, înăspri glasul: „Vii mâine la curte și lei paralele” și făcu semn vizitiului și omului dela șarabană să ajutându-le și el ridicară boul, dându-i drumul în cosul șarabanei. Capul rămase pe diaghimă, strâmb, cu vinele gâtului unflate.

Abia mișcându-se, plugarul s'apropie de șarabană, apucă c'o mână de un corn, cu cealaltă pe sub hărbie și îi așeză capul lângă fudătoarea căruței, pe un mănunchiu de fân. Ar fi dorit parcă să-și desbrace șumanul, să i-l fa-

că pernă sub cap, să nu i se zdruccine creierii!...

Vatavului i se încrețise fruntea: semn de mânie. Vorbi, răstit: „Boul ți-l cumpărăm noi, dar se chiamă că ți rămâne partea neisprăvită și... n'ai ce căta mâine la socoteală... Suiră în trăsura și plecară.

În urmă rămase: boul, fără tovarăș și stăpânul cu partea neisprăvită. Il cunoștea pe vataș și știa că n'are ce căuta la Curte după parale, dacă-i rămâne bucata așa nerăsturnată.

Soarele coborâse după deal, îmbujorând cerul. Mirezme primăvărtece și răcoarea împânzea cuprinderea largă. Departe se zări trăsura puțin, apoi cobori în vale și drumul se frânse dintr'odată.

Ștefan a Vădanei își privi tovarășul rămas, să uita la petecul ce mai era de arat, făcu cruce, că intrase în sârbătoare, trecu în locul celui mort, luă jugul în piept, duse dreapta după un resteu iar stînga ducă celalt încovăie spînarea și se opinti din răsputeri.

— Hăis frate, hăis...

Pe sub muchea dealului se furișă o rază și sub strălucirea ei, noua brazdă părea trasă prin sânge...

In regiunea dealurilor

Ajunsesem în sfârșit la ținta noastră, prietenul Nicolae Tine și subsemnatul, după o călătorie făcută într-o trăsura strâmtă, trasă de doi cai mici și ageri, ca vizitiu având pe un tânăr de vreo 18-0 de ani, arămiu la față, cu doi ochi negrii, blajini și inteligenți. Onență nu știe altceva pe lume decât caii lui. El, fată mare din satul lui n'a sărutat, de glume nu se ține, doruri nu are. Nu știe și nu vorbește decât de caii lui, care nu odată erau să ne răstoarne. Când le da drumul Oneală fugă trăsura mai repede decât trenul mixt, care ne adusese dela R-Sărat la gara Gugești, de unde ne îndreptasem spre Boldești.

Trecusem pe un drum, care într-o parte și într'alta nu avea decât livezi cu pomi înfloriți, pomi care păreau ninși, ici și colo doar câte un pieric cu florile lui trandafirii.

În depărtare se vedea cum ploaia și în curând trebuia să ne ajungă ploaia și pe noi.

Oprim în fata primăriei din Boldești de sus, unde ne aștepta notarul însoțit de jandarm. Trebuia să ne coborim în Boldești pe care nu-i vedeam și mă miram unde sunt.

Am vorbit aiurea despre dezastul din această comună și nu mă voiu repeta, dar trebuie să înșet puțin asupra acestui sat cuos, care azi nu mai există.

Dela primărie te cobori pe un drum de lut, ce descrie un semicerc. Înainte de o ajunge jos, ți-a dat să vezi panorama întregii văi, arbori rupti, crăpături imense, case dărâmate, pomi aruncați unii peste alții. Un adevărat dezastu. Ploaia se înțelege și când a urebit să suim dealul, am făcut acest lucru cu mare greutate din cauza lutului transformat în noroi galben.

Eram posomorîți, ne durea ceia ce văzusem în acea vale fatală și ajunsesem sus necăjiți, uzi, cu ghețele pline de lut.

Căutam cu ochii trăsura, când notarul, un om foarte simpatic, cu figura blajină, cam tristă chiar, ne spuse:

— Duceți-vă la d. Berceanu, vă așteaptă

NAZUINȚĂ...

*Incrementită într-o grădină... așa suflet pustii
Incrementită într-o grădină... așa suflet pustii
Și-o tristețe fără seamăn, a știut în ochi să-și puie
Și de-atuncea, da de-atuncea visătoare l'a iubit.*

*Despărțiți au stat o vreme, dar gândea la el într'una
Li avea icoana 'n minte și 'n amurg când l'a văzut,
A simțit că e 'ntruparea viselor de 'ntotdeauna,
Palid... ca o arătare, ea de mult l'a cunoscut.*

*Singuratic, ca o umbră rătăcită pe alee,
Cu privirea dusă 'n zare, 'i-apărea senin în gând
Și cu fața surzândă urmărise o idee
C'ar putea să-i afle dorul... dorul ei vrăjit și blând.*

Maria Al. Hina

Era pe la 10 și jumătate dimineața și trebuia să apucăm din Gugești un tren care să ne ducă la Focșani, de unde luam acceleratul spre București. Ne zoream deci. Dar invitație nu am refuzat-o.

Ne-am trezit în fața unei case pe care nu credeam că poate să existe în acele locuri sălbatice. Cu un etaj, dar înaltă, urcai vreo 6-7 trepte până într'un pridvor mare și frumos. A trebuit însă să ne scăpăm întâi de lutul ce nu se îndura să ne lase. D. Berceanu, un om în vârstă, dar cu fața tânără, ne pofti în salon. Un salon cum l'ar invidia multe bucureștence care își pierd vremea cu five-o'clock-uri.

Moș Tincu (așa-i zic eu), era încântat, eu de asemenea. Gazda ne-a cinstit cu tot ce a avut, cu drojdie vechie, cozonaci tăiați în felii enorme, mere ce păreau pictate.

D. Berceanu fusese pe vremuri polițai în R.-Sărat și e dintr'o familie cu nume bun din Brăila. Ce căuta acolo? Nu știu, nu l'am întrebat. Se văita însă că i s'a prăpădit o livede întreagă, ceia ce în adevăr e de regretat, dacă avea meri care ar fi făcut mere ca cele pe care ni le-a dat.

Rar, rar de tot pleacă din castelul său. Il invidiam. Pe culmea aceea să ai o lunetă. Dar cine știe, dealurile acelea toate sunt înșelătoare, toate au gustul de a vagabonda, de a se prefăce în ruine. Valea Bisericeii în care se află satul, de sigur că va fi astupată în cursul veacurilor și regiunea dealurilor din acel județ se va transforma într'un platou.

Isvoarele nenumărate, perfide, ce clocotesc sub dealuri, le mânăncă mereu, își fac loc printr'o pământul acela de lut, care e gata să se surpe. Poate chiar că influențează și faptul, că regiunea aceea, întreagă se află pe cel mai însemnat centru seismic din țară. În regiunea deluroasă și muntoasă a județelor R.-Sărat și Fuzna au loc cele mai numeroase și mai puternice cutremure de pământ din țara noastră. Paralel cu cotul Carpaților există o falie geologică, o imensă crăpătură, care trece după cât știu chiar prin acele locuri. În mod direct, contribuie deci și cutremurele la denivelarea viitoare.

Ne-am urcat iar în trăsură, stomaful era asigurat până la ora 1 când trebuia să ajungem la Focșani. Ploaia încetase. Era însă frig, frig bine și am avut mare noroc cu șuba de care îngrijise Oncață din Plăinești, cel care nu a sărutat în viața lui nici o fată.

Aș vrea să vă fac o companie între două orașe, între R.-Sărat și Focșani, dar articolul s'ar lungi prea mult. Vă voi spune aceasta altă dată. Veți spune că nu se poate spune nimic nou despre două capitale de județ din țara noastră, și cu toate acestea, se poate.

Victor Anestiu

IN AMURG

*Am strâns-o atunci la niște ușor,
Ușor i-am smuls o floare,
O floare-aprinsă de bujor,
Bujor din cingătoare.*

*Sărut azi floarea dela ea, —
La ea mă poartă gândul,
Și gându-mi spune că m'ar vrea,
M'ar vrea în seri de-arândul.*

C. Niculescu-Novaci.

Din mila sfântului

de N. PORĂ

Greu o duceau, ca vai de ei, la marginea unui târg mare, un ciubotar cu nevasta și cu copiii lor. Abia la trei zile dacă-i pica vreun mușteriu și acela cărcotaș lucrul mare, de mai-mai să-i scoată sufletul omului pentru un petic în cipici, sau pentru cinci cuie bătute în talpa ciubotii.

Așa că, luându-se de gânduri și el d'atâta sărăcie se hotărî să-și caute norocul 'n altă parte, luându-și tăgârta cu unelte în cărcă și... p'aci și-e drumu...

— Câștig bun și umblă sănătos bărbate! — îi ură femeea, la plecare.

Iar el s'a mai tot dus, umblând toată ziua, fără pic de odihnă, de-l dureau și tălpile d'atâta umblat.

Să tot fi umblat el așa, până pe înserate, fără să stea să mai răsuflă. Și cum prinsese să sufle un vânt hapsân, de toamnă târzie, amestecat și c'o burniță de ploaie, cum e mai bine să nu lași nici un câine p'afară, cărpaciul își strângea surtucul pe el, zorind ca să dea d'un adăpost, unde să măie peste noapte.

Cum zorea el așa, d'odată zări, mare Doamne, în mijlocul câmpiei o făptură omenească, incrementită ca o stană de piatră, acolo.

Se abătu din drum să vadă ce-i. Când colo, să nu-și crează ochilor, zărind câtă mi-ți mai gălăganul de flăcău, despuiat, dar știi, gol pușcă.

Cărpaciul se cruci văzându-l: — Bine măi vere, ce-ai pățit?

Iar golaşul tăcea mălc, dându-i a înțelege omului nostru, prin semne, că-i lipsit de grai.

— Doamne ferește! — mai bogdăni cărpaciul, speriat deabi-

nele; și apoi, stăpânit de o milă și de-o evlavie neînțeleasă, față de flăcăul acela mândru, cu chip rupt din cadru, nu mai pregetă jumindu-se cu sumanul de lână. Întinzându-i surtucul lui și mulțumindu-se cu faceri de bine.

Norocul lor, că dădură de casa unei cucoane bogate și văduvite de timpuriu, care trăia acolo, crescându-și un nepot și răcorindu-și sufletul cu faceri de bine.

Ii primi pe drumuși cu inimă bună, ospătându-i la masă boerească, imbiindu-i cu bunătăți aduse în talgere de aur și de argint ce-i luau ochii cărpaciului, nu alta...

Când să se scoale de la masă, cărpaciul zări pe mut apucând, pe furis, un sfeșnic de aur și pitindu-l în sân, cât ai clipi.

Nu-i plăcu lui treaba asta și vru să-i dea o gură; dar fără să știe de ce, tăcu, zărind pe mut aducând, tainic, un deget la gură.

Maseră acolo peste noapte. Și a doua zi, pe la cântători, cum se treziră, cărpaciul mulțumi milostivei văduve, pentru filotimia ei; iar cucoana întrebându-i încotro o apucă, îl povățui să apuce pe un drumeac mai scurt, dându-le de călăuză pe nepotului ei.

Băiețelul o luă înainte, vesel, spre fundul grădinei, unde era o gărlă, peste care trebuiau să treacă, să mai scurteze calea. Băiatul o luă înainte pe punte, sprinten, urmat de tovarășul cărpaciului.

Iar pe la jumătatea punții, mutul de colo, svăcl, îi trânti o piedică băiatului care, bândăbâcl, niț mîiau nu mai suflă, înghițit de apă cât ai clipi.

Cărpaciul își eși din sărite:

— Da' asta ce mai fu? Cu asta răspundem noi la atâta milostivire?

Mutu, aduse iarăș un deget la buze; iar cărpaciul tăcu, că n'avea încotro, simțind că-l stăpânește o voință căreia trebuia să se supună.

Bătură ei așa alte drumuri, nemerind, către seară, acasă la cărpaci.

Nevastă-sa să-și piarză piuita văzându-l că vine și fără surtuc în spinare și cu musafir plocon, la masă săracă.

Dar când îi istorisi bărbat'su cum și ce fel l'a găsit, în mijlocul câmpului, i se înmuie inima femeii, care îi aduse mutului din primenelele bărbat'su, înfolindul și ei, cum putură.

Iar după ce îmbucară ce bruma se găsea, îl culcară pe mut în odăița unde își avea cărpaciul măsura cu unelte și cu tot meremetul meșteșugului lui.

A doua zi cărpaciul rămase cu gura căscată când găsi pe mut sculat de cine știe când și rânduind unelte ca o calfă de cismar în lege.

Întrebându-l dacă se pricepe la meșteșug, mutul îi făcu semn că să-i dea de lucru, să văză.

Ce făcu, ce dresă cărpaciul, cumpără pielea și tălpă și tot ce trebuie la o ciubotarie ca lumea, înunzându-i-le mutului înainte.

Ce să te pomenesti?

Măinile mutului porniră, sfârlează, croind, tăind și dând la mașină, de zor, turnând parcă, perche după perche de ciubote de cele boerești și conduri femești, moi ca puful, cum nici nu mai văzuse cărpaciul, de când era el cărpaci.

Iar el le luă în cărcă și haideal în piață. Se desfăcu marfa, ca orice marfă bună, pe fugă.

Și așa într'una, zi cu zi, de începură să-i umble treburile strună cărpaciului nostru, care deschise boltă mare, având mare căutare, ca orice pantofar ca lumea.

Începu să prindă coaje omul, îmbogățindu-se pe urma mutului, care făcea mălc și dovedea tot ce i se poruncește, nestând din lucru din zori până 'n noapte.

Și nu cerea nimic și nici tu răs, nici cea mai mică bucurie. Numai Dumineca și sărbătoarea nu ar fi pus mâna pe ac, sau pe ciocan, măcar să-l fi picat cu ceară.

Și cum se dusesse vestea de încălțăminte a eșită din boltă săracului de altă dată, într'o zi se pomeneste că-i stă la poartă bucea; ua domnească, din care se dete jos, însuși Domnitorul, care intră în prăvălie, grăind așa:

— Am auzit că ești tare iscusit și de aceea am venit, ca să te pun la încercare...

Și luând din mâna unui slujitor o piele întreagă lucrată, tăbăcită și lustruită, bună numai să încapă pe mâinile unui pantofar bun, adăose:

— Uite pielea asta. Să-mi faci din ea o perece de cisme de vânătoare, dar să mi le întocmești așa ca să nu se cunoască pe piele urmă de mână omenească. De unde nu, unde-ți sunt picioarele, acolo o să-ți stea și capul! Ai înțeleș?

Iar cărpaciul, întrebând din ochi pe mut și înțelegând semnul acestuia că „s'o lase pe sama lui”, răspunse că-i gata să facă tot ce i se poruncește, luând măsură Domnitorului, carele eșind rânjind și ducându-se într'ale lui.

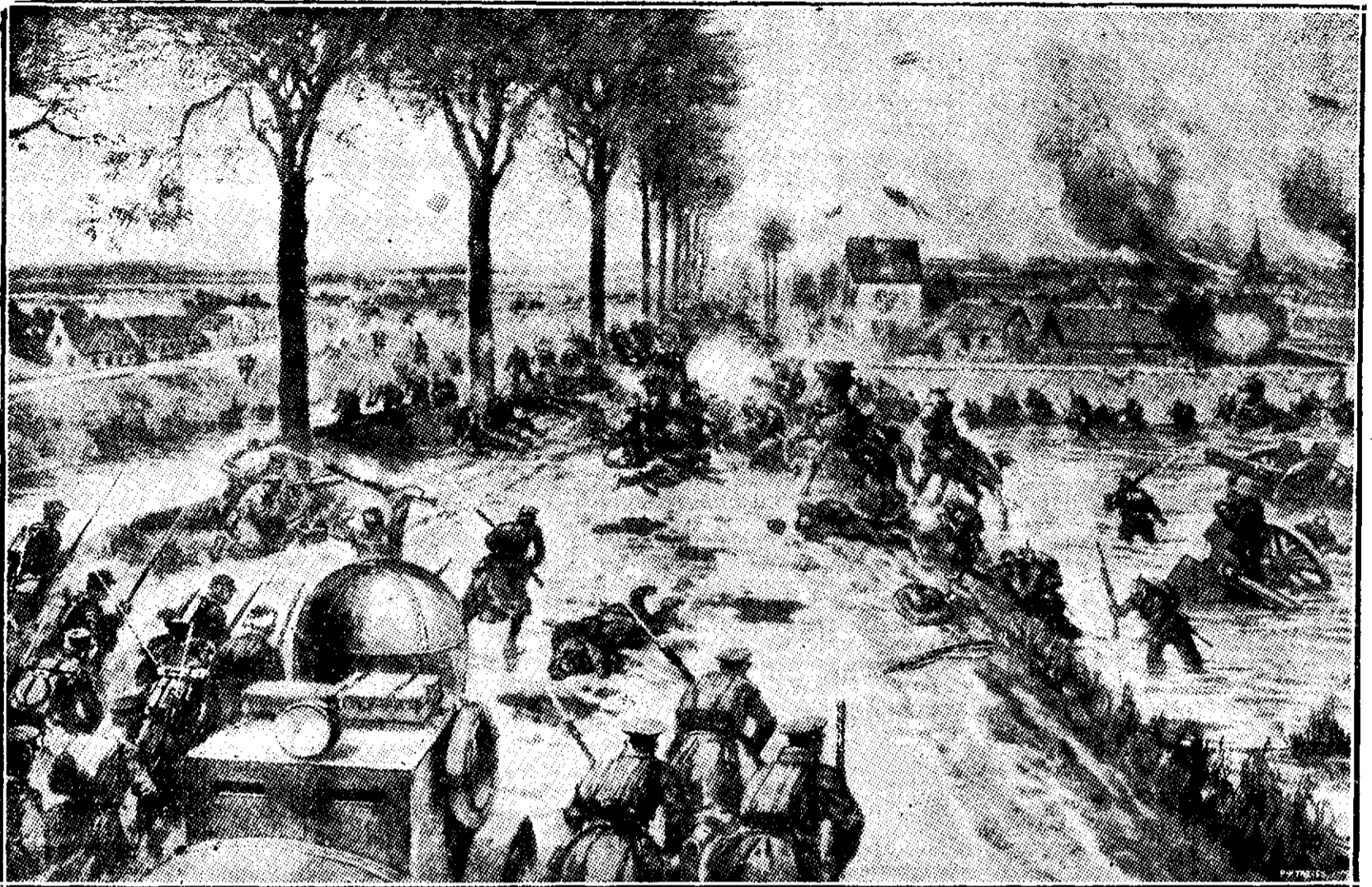
Mutul apucă pielea și până când să-i spuie ceva, cărpaciul, el și turnă o pereche de pantofi de aceea fără talpă și fără toc, de cartă capătă fiteșicare pentru drumul cel de pe urmă.

Incrementi cărpaciul și nevastă-sa să-și piardă firea, văzând horo-boața, dar nu putură să îngâne o vorbă, opriti de degetul ce se apropie tainic de buzele mutului.

În zori, de zi îi deșteptă un slu-

Manevrele sanitare ale cercetașilor din Buzău. Transportul răniților

Lupta crâncenă dintre francezi și germanii surprinși de revărsarea Iserului în apropiere de Ipres

„Țitor dela Domnie, vestindu-i că Domnitorul murise peste noapte și că în loc de ciubote vânătoarești să îi facă, din pielea dată în ajun, o pereche de pantofi de mort.

Iar când cărpaciul îi și dete gata so crui și prîs'arul domnesc, cum nu mai știau ce să creadă omul nostru și nevastă-sa, închinându-se, ca la icoană, când se duceau cu gândul la mut, norocul lor trimis de Dumnezeu.

Trecuseră așa, zi cu zi și an cu an, șase anișori încheiați, de când dusesse mutul belșugul și veselia în casa celui ce se îndurase de el.

Și de unde până aci nu-l văzuse nimeni zămbind barem, deodată prinse mutul să rădă, uitându-se lung pe fereastră, afară, de parcă ar fi așteptat pe cineva.

Și cum rade așa, se înfrumuseța din ce în ce, înfiorând și mai tare pe bieții oameni care se uitau minunați la el.

Apoi veni o femeie în vârstă, în-tovărășită de două copilite gemene, frumoase, de plăcu, și deosebindu-se una de alta numai prin aceea că un din ele schiopăta puțin dintr'un picior.

Cum intrară, mutul spuse vesel: — Le-ai îngrijit bine?

— Ca pe copiii mei, de cari nu am avut parte — spuse femeia — cum n'au avut nici ele parte, să-răcuțele, de maica lor, care și-a dat duhul, dându-le zile lor...

Uite azi sunt tocmai șase ani de când s'au născut... Și d'ăia am venit să le poruncesc câte o pereche de pantofi.

— Bine, — spuse mutul, la ale cărui cuvinte, auzite aunci întâi, ciubotarul și nevastă-sa, apocapsă să-și piarză firea.

Apoi, după ce preză femeia cu fetițele, ciubotarul, mai venindu-i inima la loc zise:

— Dar cine ești, de-ai făptuit atâtea minuni și mi-ai adus norocul și fericirea în casă?

— Așa a fost voia lui Dumnezeu — zise streinul — eu sunt Arhanghelul Mihail și fiind că m'am înduioșat, acum șase ani, când m'a trimis Domnul să iau sufletul u-

Furtuna ne'neonjoară

SONET

*Din patru părți, furtuna ne'neonjoară
Și flacăra incinge tot pământul;
Cu glas de tun își bubue cuvântul
Mânia celor care se omoară.*

*Iar noi în loc ca să pornim ca vântul,
Năpraznic care smulge și doboară,
Să eucerim a Nistrului comoară,
Cu vorbe seci ne potolim avântul.*

*La voi, prea vrednici căpitani ai țării,
E azi nădejdea noastră-a tuturoră,
Să dați porunca sfântă a înarmării.*

*Da, să scăpăm din ghiara morții sora,
Și'n sbor, viteji, vom trece munții zării,
Ca să jucăm, în câmpul Turdei, hora.*

Iași.

Al. Văjăianu

nei femei care naștea doi copii gemeni, Dumnezeu mi-a luat darul, zicându-mi:

— Du-te și scoate din fundul mării un pietroi, în care despicându-l vei găsi un vierme, de care mă îngrijesc eu, tot așa cum mă voiu îngriji și de copiii fără de mamă. Iar peste șase ani, când vei vedea copiii aceia — din care am eu de grijă să însemn pe unul — atunci îți vei căpăta darul, trecând din nou, d'a dreapta Fiului meu!

— Așa am și făcut: am scos din fundul mării pietroiul, în care am găsit, la mijloc, un vierme frumos care trăia acum, fihnit, în paza Domnului, ca și copilele pe

care le-ați văzut și care au crescut fără de mamă.

— Da' cu copilul acela, nepotul văduvei ce se milostivise de noi, în noaptea în care te-am găsit pe câmp, ce-a fost?

— Ei! — spuse sfântul — copilul acela era să se ticăloșească și să amărăscă zilele mătuși-si, ba chiar să le și curme firul. Și fiindcă femeia aceea n'are decât un păcat pe sufletul ei — sfeșnicul de aur, furat, pe când nu se îmbogățise, și pe care l'am luat și l'am aruncat pe câmp — mai bine să facă bucuria unui om nevoiaș — și fiind că o ține numai în faceri de bine, am isbăvi-o de peirea ce nu-i era sortită, ca să ajute, mai departe.

pe cei săraci, făcându-și vacul, până ce io suna sorocul ca s'o sfârșească...

Rostind acestea Arhanghelul se scutură de veșmintele omenești, arătându-i-se în umeri aripile de argint și, după ce mai blagoslovi odată casa și odraslele cărpaciului cel milostiv și bun la suflet, își luă sborul spre împărăția cerurilor...

DUHURILE NECURATE

Or hi duhuri necurate taică, n'or hi precum zic învățații, da eu știu un lucru: cam vorghit eu unu din ăi necurați; iacă, am stat cu el la sfat, cum aş sta eu dumneala.

— Și cum moșule?

— Apăi, e istorie veche. Eram la curatu'porumbului. P'atunci se cura porumbu'acolo pe loc în colibe. Stam în colibă lângă foc, asta era spre seară, și așteptam pe fie-meu, cu mâncare din sat. Incepuse să înopleze. Ceru era negru ca păcura și da semne de ploac. Am așteptat eu pe Gavrilă (c'asa îl chema pe băiatu'meu) am așteptat, da'el să mai vie, nu.

— Ei, păcatili naibi, și sculându-mă dela foc, mă proptii în ușa colibei și-mi aruncaii ochii spre sat. La o vreme începu să fulgere și să tune. Cât am stat așa, nu știu: că numai ce auzii la spate:

— Moșule, moșule, eu is...

Măntore, focu ardea înainte iar în colibă nimeni. Poate că mi s'a fi părut, zic, și dau iar să privesc, când: — Moșule, moșule, eu is...

— Măi, că asta-i curată minune! Măntore, mă succesc, nimeni tăiculiță, nimeni; și necăjit că nu mai vinea nici fiu-meu cu mâncarea și că afară începuse să picure, îngânai:

— Ai hi, tu măi băete, da eu nu te văz... — Moșule, moșule, eu is...

CAMPANIA DIN 1913

A I-ului Divizion din Regim. 5 Roșiori

de C. CIOCAZAN

— URMARE —

— Da unde ești mă 'ncercă lumă, că eu n'oi hi dat în mintea copiilor să te cau...

— Așaa?... mai auzii eu iar — și ca dău senin, iacă mă pomenesc cu un prichindel că stă grecește la foc... Mă cam înspăimântai d'asa pacoste și dădui să mă 'nehin.

— Nu, nu — grăi el repede. — Stai, că ți-oi spune ceva... și mă fintui drept în ochi.

— Apăi, iacă stau. Eu mă uitam la el, ca la o altă aia. Avea picioareli cât deștili și niște ochi, cât bobu de meu. — Numai d'ai noștri n'o hi așa — mă gândeam. Așteptam să văz ce mi-o spune. El suflă întâi în foc, de se făcu o flăcărăe cât coliba, vorghi ceva în limba lui ș'apoi grăi: — Moșule... — Ce taică? — Eu te-ași face bogat, moșule...

— Fă-mă taică, fă-mă păcatili mele...

— Apăi, nu-i așa cum crezi!

— Da cum?...

— Te-oi face bogat, dar în schimb să-mi dai... Eu mă gândeam că ce-o vrea să-i dau în schimb ca să mă facă bogat.

— Să-mi dai...

— Ce? căciula? — îl luai eu în glumă. — Nu.

— Bătrânețili? Aci, poșidicu naibi rase: — Nici bătrânețili.

— Da atunci ce?

— Da vrei? — Apăi... oi vrea...

— Iacă: să-mi dai mie sufletu când ai muri!...

— Ții! și sării speriat până'n grinda colibii. Ca luminat de ceva sfânt, prinsei a face semnul crucii. Atunci diavolu, că el era, se umflă ca un burduf și când pufui odată, mai, mai să mă asurzească. Afară începu să plouă cu găleata: luna și fulegra dă ziceam că-i sfârșitu lumii. Când mă desmeticii, fiu-meu mă trăgea pe frunte și pe mâini și plângea și se văita. Țârziu, i-am spus istora: cum mă chema cineva pe ascuns și eu nu-l vedeam și cum la urmă diavolu a cercat să-mi cumpere sufletul pe bani. Mai la urmă a spus și băiatu la alții și de întâmplarea mea, știa toate satili vecine...

Iac'asa am stat eu la sfat cu duhurili necurate. S'acum mă gândesc: — Măi, oi hi vorghit, or o hi fost vre-o părere de-a mea. Da eu zic, că n'a fost părere. Eu zic c'am stat la sfat cu duhurili necurate, și că ele au vrut să-mi cumpere sufletul cu bani, da eu am fost fare și cu credință.

Costin Săteanu.

SONET

Cu toate că știu bine că în curând
Am să mă duc cu inima zdrobită
Depart de privirea-ți tălmăcită
Vădind mereu la chipul tău cel blând

Cu toate că știu bine că nici când
Nu voi avea putința fericită
Să străng la piept mămăta mult
inbită
Ce-ador pierdut de atâta vreme-n
gând:

Cu toate că în veci nu voi mai ști
Tot farmecul iubirii împărtășite,
In totdeauna îmi voi aminti

De farmecul tale nesfârșite,
De ochii tăi albaștri n'cari citii
Atâtea vise mari neîmplinite.

Constantin A. I. Ghica

Pentru ce? nu-mi pot explica, cum nu-mi pot explica multe din această campanie, care dacă am fi avut oare care prevedere, se termina ca o splendidă manevră, din care eșeam recunoscuți ca popor de ordine, popor de temut, de care trebuie să se țină seamă și cu un teritoriu necesar apărării țării, contra vecinilor hrăpăreți, dar fără morți din cauza boalelor, ci numai cu câteva milioane cheltuite, care s'au cheltuit și acum cu toate economiile ilegale de care voi vorbi la timp.

D. sublt. de rezervă Eremia, comunicându-mi c'a pus santinele peste tot locul, am dat ordin să se adape caii, fie dela fântâna din curtea cazărmei, fie dela Dunăre. Cum era ora 1 și jumătate, fără ca vr'o veste să ne fi venit fie dela grosul armatei destinată a ataca, fie dela monitorul „Alex. Lahovari”, d-l comandant al reg. a dispus să recem în spre Turtucaia, la adăpost de loviturile, ce întâmplător s'ar da de monitorul „Alex. Lahovari” mai ales că ne găseam tocmai în zona, care trebuia să fie atacată.

Singura notă tristă a intrării noastre în Silistra era plânsul femeilor. Pe maidane, erau adunate câte 5-8 femei, cea mai mare parte în dolii, care cum ne vedea începeau să plângă. În zadar, le spuneam prin interpreți, că am venit să facem pace și că în curând toți copii și frații lor vor veni, ele continuau a se boci.

Am mai observat, ceace am mai văzut aproape în multe locuri, câte un petec negru la poartă, sau la ușa prăvăliei închisă, era semn că murise cineva în război, iar acele carpe se țineau mult timp.

În satul Kadâr, am văzut o asemenea cârpă albită de soare.

Așteptând dar în dreptul unei grădini, în șoseaua dinspre Turtucaia, am mâncat puțină pâine și poame, ce am găsit la locuitorii de pe acolo și la ora 2 și jumătate ni se comunică, că armata română în frunte cu d. ministru de război și d. general Văleanu, secretarul general al ministerului și d. general Culcer, comandantul corpului 5 de armată și al armatei de ocupațiune, a intrat în Silistra.

De îndată, însoțind pe d-l lt. col. Herescu, am plecat în trap mare, spre oraș și ajungând la primărie, am asistat la cuvântarea d-lui ministru de război, către primarul din Silistra, când fiind zărit de d-l general Văleanu, cu care sunt înrudit prin alianța defunctei mele mătușe Ariclia Văleanu, mi-a spus: Iată primarul Silistriei, tot ai fost d-ta primarul Craiovi. L'am rugat că nici în glumă să nu se gândească, pentru că alt a fost scopul venirii mele în campanie.

Tot atunci m'am salutat cu d-l căpitan de rezervă N. Filipescu fost ministru de război, care venise cu d-l general Hârjău, ministru de război.

Proclamația

În localul primăriei Silistra, de față fiind autoritățile, muftiu și toți capii bisericii musulmane, d-l ministru de război a dat proclamația, că Silistra și teritoriul eucerit vor fi de acum înainte sub sceptrul M. S. Regelui Carol I, suveranul României și că toți locuitorii vor trebui să se supună legilor românești, că toți se vor bucura de cultul religios al bisericii, de care țin. În numele M. S. Regelui a numit pe d-l general Culcer guvernator al acestei noi provincii. Momentele erau înălțătoare.

În urmă, s'au adus felicitări regimentului 5 roșiori, în persoana d-lui lt. col. Herescu, pe care d-l ministru de război l-a sărutat, iar d-l general Văleanu i-a zis: Sunt mândru, că unuia din promoția mea i-a fost dat să calce cel dintâi pe pământul Silistriei.

Cuvântarea d-lui Ministru de Război

Terminând proclamația, d-l ministru de război s'a coborât din primărie și cu entuziasmul, de care era cuprins, a vorbit trupelor de infanterie, care se găseau în fața primăriei.

D-l ministru exprimându-și dorința de a vedea cavaleria, noi ofițerii de cavalerie care ne găseau acolo, am încălecat și în galop mărit ne-am dus pentru a prezenta trupa.

Îndată a sosit automobilul, care aducea pe d-l ministru și toată suita. Lt. col. Herescu a comandat prezentarea sabiei, dar în momentul când a scos sabia, s'a tăiat la 2 degete cu sabia care-i era prea ascuțită. De și sângele picura toluși a stat neclintit lângă d. ministru de război în tot timpul, când d-sa a ținut cuvântarea trupei, felicitând regimentul 5 roșiori, primul care a intrat stăpân în Silistra lui Mircea, acest pământ strămoșesc care de acum înainte va fi pe veci pământ românesc.

Terminându-se cuvântarea, d-l general Văleanu observând sângele, care cursese din mâna d-lui col. Herescu, a strigat să vie cineva pentru a-i șterge mâna.

D-l ministru de război făcut atent de acest fapt a întrebat, ce s'a întâmplat? D-l general Văleanu i-a răspuns: Cel dintâi sânge românesc, care a căzut pe pământul Bulgariei.

Din cuvântarea d-lui ministru îmi reamintesc cam următoarele cuvinte:

„În numele Măestății Sale Regelui Carol I, în numele României vă mulțumesc. Văți făcut datoria. Ați fost cei dintâi, care ați pus piciorul pe pământul Silistriei, care odinioară era a României sub Mircea cel Bătrân”.

„Ați trecut prin toate greutățile, însă trebuie să știți că ele încep de acum înainte dar sunt convins că veți fi și în viitor la înălțimea misiunii voastre.

Să trăiască acest brav regiment, Să trăiască România: Să trăiască M. S. Regele Carol I”.

Urările ofițerilor și ale soldaților au acoperi aceste ultime cuvinte.

Venind eventual un fotograf, d-l ministru a promis să se fotografieze împreună cu regimentul.

Această fotografie memorabilă am văzut-o mult timp expusă în vitrina fotografului Athen pe calea Victoriei în București.

Am aflat, că d-l colonel Herescu, comandantul regimentului, în audiența ce a avut, a oferit câte una din aceste fotografii M. S. Regelui, A. S. Regale Principelui Ferdinand, care au fost plăcut impresionați de această fotografie, care rămâne istorică.

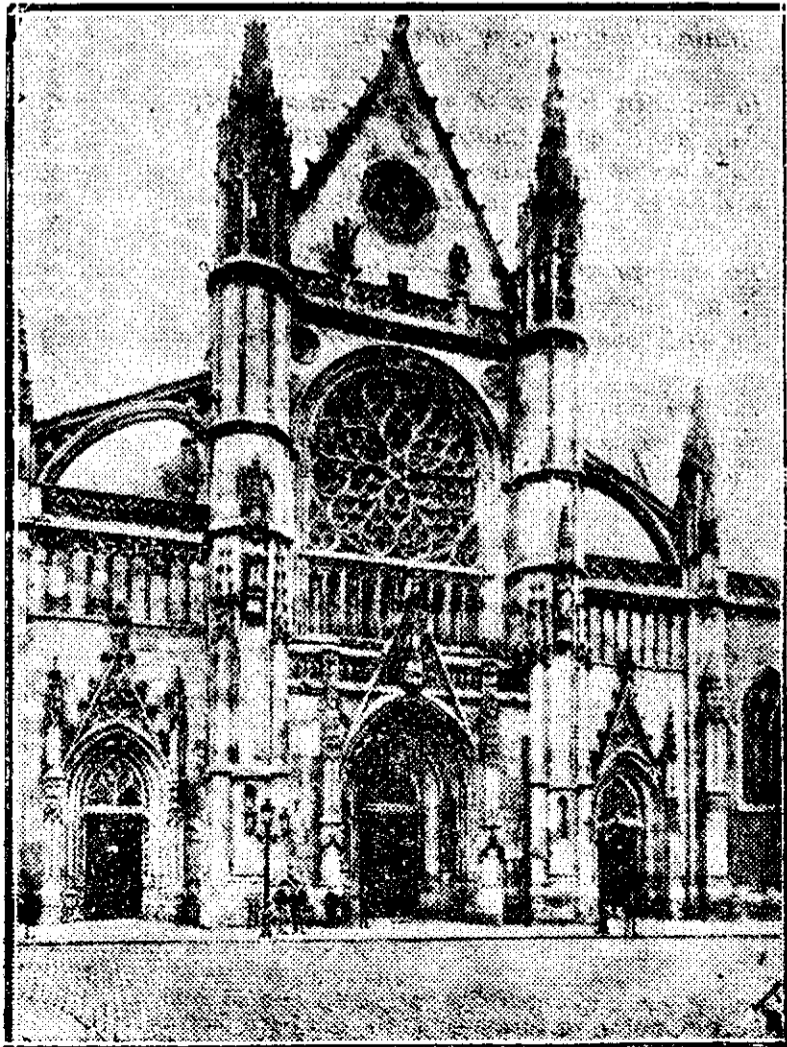
La plecare, d. ministru de război îmi zice: d-le maior, vă lipsește un galon. Nu pentru galon am plecat, d-le ministru, ci pentru datorie, a fost răspunsul meu.

Erau 4 ore după amiază, nici cai, nici oameni, nu mâncase și nu băuse nimic.

Ni s'a destinat cartier la cazarma nouă a Bulgariei, cazarmă de infanterie.

Comunicându-se d-lui comandant al reg., că-i s'a cerut de către d-l ministru numele ofițerilor, care au luat parte la intrarea în Silistra, d-sa a telegrafiat ministrului numele tuturor ofițerilor afară de acela al lt. de rezervă, Chirițescu, care fiindcă rămăsese la ambulanță a fost scăpat din vedere.

Cazarma aceasta, clădire nouă, luată în primire de căpitan Pro

Catedrala din Dunkerque dărâmată de hombele germane

lorian se prezintă bine. Un soldat bulgar în civil, ne deschide și peste tot găsim regulă, paturile cu saltelele și păturile lor, cancelariile în ordine, rămânând ca infanteria să o ia în posesie. Am gustat din merindea d-lui lt. col. Herescu, care fusese pensat la cele două degețe după ce i se scoase mânășă și apoi am plecat în oraș spre a găsi o cameră la un hotel.

După ce din cauza oboseții, prafului și rănii piciorului meu am vizitat baia din Silistra, m'am așezat la masa unui birt, unde am auzit pe reprezentantul din Silistra al Navigațiunii Române, că se știa că nu e armată în Silistra, ceace nu e completamente exact, pentru că așa cum am aflat târziu, când eram la Dokeslar, în Iulie, la intrarea noastră în Silistra erau 200 de soldați, cea mai mare parte turci, care făceau exerciții spre a fi trimiși în război contra sârbilor, dar care auzind că am intrat noi au desbrăcat uniforma și au plecat care în cotro.

(Va urma).

Femei din Berlin angajate ca manipuloare de tramvae electrice asistând la un curs

Viața artistică și literară

Ziarele italiene ne aduc vestea că d-ra Virginia Tomescu, care a expus anul trecut la Ateneu, a re-purtat cu pânzele sale un frumos succes artistic la expoziția internațională de artă „Secessione” din Roma. S'a remarcat, în deosebi, tabloul care poartă numele de *gioco di bambini*, din care ne-a sosit o vedere fotografică la redacție.

Sculptorul Filip Marin este, de câteva zile, bolnav. Și dorim o grabnică însănătoșire maestrului care are de termina trilogia statuară a genialului Eminescu, la care lucrează de mai mulți ani.

Să sperăm că, peste puțin timp, distinsul nostru sculptor ne va anunța o expoziție de sculptură, desene și machete eminesciene, care va închide gura detractorilor săi de până mai ieri.

„O lacrimă pe-o geană” este titlul unui nou volum de Emil Gârleanu, în care sun adunate scrieri inedite ale regretatului nostru prozator. Pline de spirit fin de observație, și de o duioșie adâncă, aceste scrieri vorbesc atât de trist despre sufletul nefericitului Emil, care s'a mutat dela noi tocmai într-o vreme când amploarea talentului său era mai plin de frumoase făgăduințe. Ar fi bine să se strângă și celelalte scrieri ale acestui scriitor dragă și duios.

Pictorul Stoica, atât de minunat în desenele sale istorice, lucrează foarte harnic la ilustrarea marelui volum de poezii de Eminescu, care va apărea în curând. „Eminescu ilustrat” va fi o inovație, practică de mult în literatura altor țări, — care va avea răsunet în lumea literară dela noi.

Talentul lui Stoica e o garanție că desenele vor fi la înălțimea poeziilor genialului nostru cântăret.

„Corn de luptă” este titlul unui volum de poezii eroice pe care colaboratorul nostru d. Leontin Iliescu l-a pus sub presă.

Acest volum, care se tipărește cu concursul ministerului instrucțiunii, va eși spre toamnă de sub tipar.

La expoziția *Salonului* oficial va figura și un enorm tablou al pictorului C. V. Obedeleanu, înfățișând *Lupta de la Racoana*. În acest admirabil tablou imaginea lui Ștefan cel Mare ne apare într-o lumină istorică, necunoscută până acum.

Tabloul are o lungime de 4-5 metri.

Un minunat model de viață socială

de M. STRAJAN.

— URMARE —

Fără a li se arăta calea, roiul se îndreaptă în lungi șiruri către locul, unde a căzut matca. Și unele alcargă repede lângă ea; iar multe altele se învârtesc câteva clipe pe la ușa coșniței, și în arcuiri, ca niște hore de veselie, sărbătorească, ca de obicei, momentele lor de fericire. Iată după aceea, adăpostul necunoscut și neașteptat e luat în primire și cercetat în toate colțurile: locul lui în prisacă, forma, culoarea lui sunt recunoscute și înscrise în mii de mici memorii prevăzătoare și credincioase. Lucrurile de prin jur sunt luate aminte cu grijă, noua cetate e ca și gata în îndrăsnica lor închipuire, și locul ei e fixat în spiritul și inima tuturor locuitorilor. Între zidurile ei încep să răsună cântecul de iubire al reginei, și munca reîncepe.

Cum albinele ceara și cum își zidec fagurii

Uitând vechia lor cetate sigură și minunat alcătuită; și uitând „uriasa comoară de ceară, de propolis și polen, și mai mult de o sută douăzeci de funți de micre, adunată acolo de ele, adică de douăsprezece ori greutatea poporului întreg”, ele încep cu îndrăzneala și energia înăscută zidirea altei cetăți. În noul stup ele se află la început ca într-o locuință uriasă. Însă pustie, în care nu se află decât coperișul și păreții goi. Dar îndată ce s'a liniștit șomocul și învălmășala năvălirii în noul stup, albinele se despart în grupe deosebite. Cea mai mare parte se urcă în șiruri lungi pe păreții coșniței, până a-jung în fundul ei. Aci, cele dintâi se acață de boltă cu unghiile picioarelor dinainte; cele care vin după ele se atarnă de cele dintâi; și așa mai departe până ce formează lungi rânduri, servind de temelie mulțimei, care se urcă mereu. Împelindu-se astfel mai multe rânduri, formează o grupă ca o căpătină de zahăr, a cărei temelie e lipită de cubotă, de fundul coșniței; iar vârful ei se lasă în jos până la jumătate sau două treimi din înălțimea coșniței. Atunci, după ce s'a atarnat și ultima albină, care se simte, chemată a se asocia la această operă tinică pentru fabricarea cerei, mișcarea încetează în stup; și aceasta grăndăște așteaptă într-o liniște religioasă, ca într'un fel de extaz, sosirea materialului necesar pentru zidirea fagurilor.

Prin căldura ce și-o produc li-

pite unele de altele, albinele pregătesc din mierea și polenul dintrînsele ceara, care dela un timp începe să asude prin inelele din jurul pântecului lor, întâi albă, albă ca zăpada și mai ușoară de cât puful unei aripioare. După ce formule chimice fac albinele ceara, nu se știe. Înainte de a exista chimia, geometria, economia politică și alte științe, ele practicau de mii de ani, principiile acestor științe într'un mod mai desăvârșit decât oamenii. Dar să lăsăm iarăși autorului cuvântul. „După 18 sau 24 de ceasuri de așteptare, vedem numai că, în mijlocul unei călduri așa de mari, în cât ai crede că e o flacăra în lăuntru stupului, apar la deschizătura celor patru mici buzunare, așezate în coasta pântecului lor, niște solzi albi și străvezi.

Când cea mai mare parte dintre albinele, cari formează acea căpătină de zahăr cu vârful în jos, au pântecul liniat de aceste dunguile ca fildeșul, se vede de odată una dintre ele ca prinsă de un gând neașteptat, desfăcându-se din mulțime, urcându-se repede de alungul mulțimei liniștite până în vârful din lăuntru al boltei, unde se prinde apoi cu putere, dând cu capul în dreapta și în stânga, în vecinele cari îi împiedică mișcările. Ea își smulge atunci cu gura și cu picioarele unul din cei opt solzi de pe pântec, îl roade, îl îndreapță, îl subțiază, îl frământă cu saliva ei, îl înloaie și-l lucrează cu iscusința unui tâmplar priceput. În sfârșit, când substanța lucrată în așa chip i se pare că ar avea dimensiunile și țărta trebuincioasă, o linște de vârful boltei, punând astfel cea dintâi piatră sau mai bine construind cheia de boltă a noii cetăți; căci e vorba aici de o cetate, care se scoboară din cer, și care nu se urcă în sus din sânul pământului ca o cetate ome-nească.

După aceasta, ea potrivește la această cheie de boltă, atarnată în gol, alte bucăți de ceară după măsura inelelor ei... o mai lucrează odată cu limba și o încearcă cu antenele. Apoi, tot așa de repede cum a venit, se retrage și se pierde în mulțime.

Numai decât alta o înlocuiește, reîncepe munca de acolo de unde a fost lăsată, adăugă pe a sa, îndreapță ceea ce i se pare stricat, dispăre la rândul ei, pe când a treia, a patra, a cincea cari îi urmează, adăugă fiecare, în arătări repezi și înspirate, partea lor de

muncă, fără ca nici una să ducă la îndeplinire întreaga operă.

„De vârful boltei atarnă acum o bucată greoaie de ceară. Când li se pare că e destul de groasă, ese din mulțime altă albină, al cărei chip se deosebește bine de al lucrătoarelor cari au precedat-o. Ai putea crede, văzând hotărârea pornirii ei și așteptarea celor cari o înconjoară, că este un fel de inginer iscusit, care dintr'odată le arată locul, unde trebuie să fie deschisă cea dintâi celulă, de care atarnă în chip matematic locul celorlalte. În ori ce caz, această albină ține de clasa lucrătoarelor, cari nu fac ceară, mulțămindu-se să lucreze ceea ce li se dă. Ea alege prin urmare locul celei dintâi celule, sapă o cli-pă în grămada de ceară gaura, în jurul căreia așază ceea ce a scos dinlăuntru. După aceea, cum au făcut și lucrătoarele temeliei, ea dispăre deodată, o alta nerăbdătoare îi ia locul, reluându-i munca, pe care o a treia o va sfârși, pe când altele, după același fel de muncă, vor veni pe rând să-și facă datoria.”

Când celulele sunt isprăvite și primul fagure e gata, albinele însărcinate cu punerea temeliei lipesc de boltă a doua, apoi a treia și a patra bucată de ceară, rânduite cu atâta măsură, încât când fagurii vor fi ajuns la deplina lor întregire, ceea ce se va întâmpla mult mai târziu, albinele vor avea în totdeauna destul loc pentru a se mișca între păreții lor paraleli.

Fagurii sunt făcuți după un plan, de aceeași grosime, de 20 sau 23 milimetri; asemenea lărgimea drumului între ele, de vre-o 11 milimetri, adică de două ori înălțimea unei albine.

Lucrările lor nu sunt totdeauna fără greșeli, probă că nu sunt mecanice. În împrejurări grele fac și ele greșeli, pe cari le îndreapță pe urmă cum pot; de unde se poate vedea, că și ele judecă.

Celulele sunt de mai multe feluri: unele mari pentru matcă și pentru depunerea ouălor din cari au să iasă viitoarele regine și viitorii trântori, cum și pentru înmagazinarea mierii în anii de belșug; altele mai mici, pentru culcușurile lucrătoarelor, pentru depunerea ouălor matcei, din cari au să iasă viitoarele lucrătoare, și pentru proviziunile de rând ale stupului; acestea sunt cele mai numeroase, cam 80 la sută într'un stup; alte celule, în sfârșit sunt miilocii; acestea sunt menite a fi modificate mat mari sau mai mici, după trebuință. Forma hexagonală a celulelor și trunghiul din fundul fiecărei celule, după constatarea matematicilor sunt formele cele mai potrivite pentru economia spațiului, a materialului de arhitectură, și pentru lăria zidirii.

Celulele menite pentru păstrarea mierii nu sunt tocmai orizontale cu celelalte, și puțin mai ridicare, ca să nu curgă din ele pretiosul fluid.

Buffon susținea, că forma perfect hexagonală a găurelor din faguri sunt efectul mecanic al îndesurii și mișcării albinelor, prin cari din ovale, cum le fac ele, devin hexagonale, ca dovadă, el umplu o oală cu boabe de mazere, turnă apă cât putu încăpea în spațiul dintre ele, și o puse la foc. Forma ovală a boabelor se schimbă în hexagonală, prin abnăsarea ce își fac între ele boabele umflându-se în fierbere.

(Urmarea în numărul viitor)

DIN MEMORIILE UNUI FUGAR

NOTE SI IMPRESII

de ALECSIU POPLACENEL

— URMARE —

— Să nu te încerci să mergi pe la el, că e deochiat de toți, ca un cal breaz; ferește-te să nu te denunțe cineva, că imediat te arestează. Știi ce-i pe aici? Cât vede pe un strein și ia urma jandarmii să vadă cam ce dor mare l-a găsit de satul nostru. Ce călduri are la inimă, de vine să și-le potolească în apropierea munților cu zăpadă și cu taine multe? Și din nenorocire, câți intră în codrul lor pier toți, nu se mai întoarce nici unul înapoi și ei, sărmanii jandarmi, așteaptă, zi și noapte, reînforcerea lor să-i vadă, ca după o cură, sănătoși și zdraveni. (Sărmanii, ei nu știu că doctorul e așa de bun încât nu-i vine nimănui să se mai reîntoarcă singur). Dar să-ți spun și eu una, urmă popa: Ce lipsă ai să mergi în România? Nu poți sta aici? Crezi că acoro e mai bine? Măine-poimăine, o să înceapă războiul și acolo și atunci, ce ai să faci?

— Mai bine voiu lupta acolo, decât aici, părinte. Să fim tot robii altora? Până când?

— Hm... de...

— Bine, o să vad ce voiu mai face.

— Ba eu așa te sfătuesc, să stai mai bine acasă și să-ți vezi de treabă; dacă te prinde, nu are să te împuște ca pe un câine? Și să vezi, de aici au trecut tare mulți dincolo și acum scriu mulți că e rău și pe acolo și o să vie iară acasă. Păi câți au trecut par'că o să mai aibă loc toți și acolo? Stăi pe pace aici și nu mai umbla nickărea.

— Bine, părinte, dacă o fi așa voiu vedea, poate nu mai plec.

Plecai dela popa abătut... Ce să fac?... Măi ce om! mă gândeam... Se poate să fie și adevărat cum zice popa, ce mai știam eu. Veneam pe cale privind mereu, cu un fel de jale, de dor — dar numai cu coada ochiului par'că, de teamă să nu mă dea cineva de bănuț — la munții Oltului ce se vedeau ca un perete albit, rămas în urma mea.

— Mă să fie-al naibii... Bine, mă, să stai tu în loc, ia așa... și să te uști... să vezi... să știi că dincolo de vârful acela albit ești scăpat... e România... și tu?... să nu-ți poți ajuta nimic singur?...

Nu-mi venea nici să mai trec Oltul înapoi pe malul drept.

— De m'ăș putea face un pește să mă ducă apa ta, Oltule, acolo unde doresc!

Așa dară, veneam înapoi fără nici o ispravă.

La Tâlmăciu (comună săsească), la un pod păzea un jandarm. Și, mirare, n'a zis nimic, că de unde viu sau unde merg. Am trecut pe lângă el, privindu-ne cu drag unul pe altul, ca pisica cu câinele. Mă gândii la vorbele unui amic când mergeam cu trenul cu câteva zile mai înainte la Sibiu:

— Vezi îmi zise el, trecând tocmai peste un pod... vezi toate podurile acestea ale c. f. maghiare, până la Sibiu, sunt subminate și, la un eventual caz de războiu între România

și Austro-Ungaria, le vor arunca în aer, de ar trece românii pe teritor austro-ungar.

M'am întors în Sadu, la o soră, unde am stat vre-o două săptămâni fără nici o hotărâre. Ce să fac? Cu cine să plec? Singur? Nu știam potecile pe munte și în timp de iarnă aproape. Ba mai sări și sora mea cu gura pe lângă mine:

— Unde vrei să pleci singur? Or să e mănânce lupii pe cine știe ce munți. Vrei să-ți rămână oasele pe acolo? Stai aci și ce ne-om face noi va fi și cu tine. Nu te prăpădești tu la noi.

De... la stai, îmi zic eu, să văd Nicolae, colegul și consăteanul meu din Reșinari, cu care vorbii în Sibiu, ce mai zice? Doar o merge cu mine. Plec înapoi la Reșinari; îl găsesc acasă, îi vorbesc tot, îi spun că am un om care ne conduce până la graniță și pe urmă, mila Domnului, nu mai purtăm grije de unguri. Era într-o Vineri și ne-am înțeles ca Duminecă să vie la sora mea și el, ca să-mi spună merge sau nu, iar eu plecai înapoi la Sadu, tot apostolește. Și erau două săptămâni de când știa tata că eu am plecat, iar eu tot prin Reșinari. Pe acasă nu m'am dus de rușine. Să fi aflat tata că eu sunt tot pe acolo ce-ar fi zis?

A venit Dumineca și chiar și Luni și nici un Nicolae din Reșinari, nici că mai merge nici nimic. Ce să fac?... Bine mă... ce?... adevărat dacă m'ar prinde cu el, o fi mai bine? Sau dacă ne-ar întâlni lupii pe munți o să ne cruțe pe doi inși? Oare nu un Dumnezeu conduce pașii la toată suflarea pe pământ? Plec singur, s'a isprăvit. Dar ce? La urma urmei, haram de viață dacă nu ești mulțumit cu soarta. Nu știu... nu voiu să știu nimic. Că o să mor, o știu, trebuie odată să mor. Însă voiu să mi-o vând scump pielea.

— Stai mă băete, mă că-râiau toți din toate părțile, vrei să-ți faci de cap?...

— Bine, du-te.

— Bine, dar s'audă tata, că eu în loc să fiu dincolo, sunt tot pe aici?

— Las-o că nu zice nimic, stăi aci.

Am mai incurcat-o încă o săptămână. N'aveam nici o zi liniștită, îmi intrase greșușii în cap și pace; trebuia să plec cu orice chip. În fine, Duminecă, 26 Octombrie, vorbesc cu vecinul:

— Ce facem, bade Nicolae; ce zici, pe mâine seară plecăm?

— Putem pleca. Cu mine să n'ai nici un bai, că am umblat, fire-ar al dracului, pe toate păraiele și poienile de n'o rămas nimic necolindat de mine. Fă-te gata și ia și vr'o țără de rachiu, știi așa, din când în când, mai udăm măselele.

— Las'că iau eu, bade. Vre-o litră (litru) de spirt ne-ajunge?

— Haleu! Doar nu să bem să ne îmbătăm. Destul atâta, că doar trebuie să merem cu grije să nu ne vază cineva. Apăi, cu apă de aceea rece să-l tot botezăm din când în

când, câte o țără pe unde ne-om conăci. Dar vezi să plecăm mintenași după amezii. Merem (mergem) de pe ziuă. Ce ne pasă de cine ne-o vedea, ce știu ei unde vrem să merem noi?

— Așa e, bade Nicolae, n'o să batem toaca prin sat.

Luni în 27 Octombrie, la unu d. a., pornii din sat pe drum în sus, iar vecina eși cu trăistile mai înainte pe linia ferată, dela firma italiană, ca să nu ne vadă lumea pe noi cu bagaj în spate. Am eșit și eu pe linia ferată—ce trece pe sus pe coastă, urmând cursul apei în sus până în Râu-Vadului — în dreptul uzinei electrice, și, făcându-mi traista de acasă ca sac de spate, o luai dela vecina, am dat mâna cu cumnatul și Doamne ajută! pornirăm amândoi cu badea Nicolae.

Am mers până seara într'una, ajungând până sub vârful muntelui Prejba. Osteniți și ne mai putând înainta de câte piedici întâmpini la tot pasul pe locuri ca acelea, ne-am oprit, căutând un loc potrivit de odihnă, aproape de un isvor cu apă limpede și rece. Din toate părțile se lăsau umbrele nopții, încet peste codrii de brazi, cu vârful pierdute în nori, învelind totul în întunecare ca într'o pânză neagră. Am adunat lemne și am făcut un foc regulat, iar după ce s'a făcut jar, am fript carne și am mâncat ca boerii. Se înoptase de nu vedeam de la foc în coloro nimic, beznă. Vântul suera prin vârful de brazi și era un frig grozav. Ne răzbi-se setea și nu aveam cu ce aduce apă decât o sticlă de un decilitru jum. la noi, goală, în care ne făceam câte-o „gură” de rachiu din sticla cea mare. Și nu mă țiașe capul să iau un muc de lumânare cu noi. Nu-ți vedeai nici mâna și n'aveam cum să găsesc apa la izvor, fără să nu fac o baie la picioare. Luai vre-o trei tăciuni aprinși de pe foc și, cu ei, dibuiam pe întunecare până la izvor, mai căzând câte odată peste bolovani și brazi oborâți de vremuri. Tot așa ne-am chinuit toată noaptea. De dormit încă n'am putut dormi de loc, căci pe o parte te frigeai la foc și pe cealaltă înghețai ca un câțel. Spunea badea Nicolae că pe acolo mai rămăseseră într'o noapte niște oameni. Seara au făcut foc, și-au făcut tocană, au mâncat, iar cratița au pus-o mai alături pe o buturugă. Și s'au culcat. Peste noapte, a eșit ursul după miroso de carne, și a lins cratița frumos de a spălat-o.

Ce-ai mai răde să ne pomem cu „jupănu” că iasă de p'aci la vale să ne mănă carne, zicea badea Nicolae așternându-și comizolul (haina) și puindu-și traista la cap în loc de pernă, pe când eu aruncam niște cepi de brad pe foc nelăsându-l să se stingă.

— Las' să iasă, că avem cu ce-l primi. N'o să-i scoatem ochii cu tăciuni aprinși? zic eu, știind de la bătrâni că dihanile sălbatice fug de foc și lumină ca dracul de tămâie.

Pe la 12 ore, răsări, luna și începu a se mai lumina. Toată noaptea a ars focul, nu-l lăsai de loc să se stingă. Îmi pusei crengi de brad verde ca așternut, ca să nu tragă umezeală dela pământ și așa mă chinuisem toată noaptea, ceea cât un an.

La 2 jum. pornirăm pe lună. Ne degera tare la picioare și

era o ceață pe văi de credea că-i o imensă întindere de apă, dintr'un munte până în celălalt, iar noi eram pe deasupra ei pe vîrf, ca pe niște insule. Am dat de zăpadă, ce scărțâia sub picior de ger. Tot înainte. Nici pui de om.

Luna de jumătate lumina cu o lumină slabă toate colțurile brădetului, unde putea străbate cu razele ei reci prin câte-o rarișă făcută de căderea brazilor doborâți de vânturi sau săcure, arătând privirei noastre, prin conture rămase în umbră, diferite forme bizare, cari îți făceau impresia că sunt niște ființe vii stând la pândă și gata în orice moment a se deslipi de acolo și a ne ataca.

Eșirăm în vârful Prejbei. De aci ni se înfășa ca un tablou întregul sir de munți ce intrupeză frontiera. Pornirăm înainte coborând acum la vale. Eram pe hotarul comunei Tâlmăcel și o ceață groasă ne îngreua mersul nevăzând unde-o să mai răz-bim prin „rancotele” acelea (grămezi de prazi doborâți unii peste alții), pe niște coaste repezi și prăpăstioase ce erau la tot pasul. Perdurăm și poteca; era însă noapte și ghița ne îngreua în toată chipurile înamțarea. În fața noastră, o vale pe care era un scoc pentru coborârea lemnelor din fundul isvoarelor, ce se perdeau în spre vale cotind după un deal. Trecurăm și această vale și o luarăm din nou în sus. Eșirăm în vârful Brăneșei și acum trebuia din nou să coborâm (pentru, nu știu a câte-a oară) în o vale adâncă, în care Lotrioara curgea cu zgomot peste bolovani și lemne până departe în Olt, aproape la intrarea lui în România.

Pe acolo au jandarmii circulație și mă cam strângeau ghetetele până trecui podul și mă văzui pe cealaltă coastă către vîrf. Singur căci badea Nicolae n'a putut să se țină de mine, rămânând să bea apă în vale. L-am așteptat mai în sus.

— Mă, da te duci să nu te mai ajungă nici cu pușca, zise badea Nicolae. Dă-i dracului de jendari, că nu stau ei piicea... Hăi!... când eram odată și eu tânăr, nu se ținea ori și cine de mine.

(Va urma).

CASA de SANATATE

— SPECIALA PENTRU —

— BOALE DE FEMEI —

— SUB DIRECTIA —

DOCTORULUI I. KIRIAC

Chirurg primar; Șeful serv. de gynecologie al Spitalului Eforiei

SECTIE SEPARATA PENTRU BARBATI (hemoroide, hernii, tumori, calcule vesicale stricturi uretrale, etc.).

Strada Sf. Ionica 8, în dosul Teatrului National

— TELEFON 296 —

